

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในแง่ของวิทยาการสมัยใหม่ปัจจุบันนี้ ต่างก็ถือกันว่า "คน" เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของประเทศชาติ หากชาติใดมี "กำลังคน" ที่มีคุณภาพ กล่าวคือ มีความรู้ความสามารถ นั่นคือโอกาสที่ดีกว่าของชาติที่จะรุกไปข้างหน้า สิ่งที่จะเสริมสร้างคนหรือประชากรของชาติให้มีคุณภาพดี ก็คือการศึกษา ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2520: 3) ตอนหนึ่งว่า

...การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่แน่นอน และรวดเร็ว...

ในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ของประเทศจำเป็นต้องได้บุคคลที่ได้รับการฝึกฝนหรือได้รับการศึกษา ในระดับที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์แก่ กิจกรรมแขนงต่าง ๆ ดังนั้นคุณภาพของประชากรจึงมีส่วนที่เป็นผลสะท้อนมาจากคุณภาพทางการศึกษา (มยุรี จารุพาน 2520:54) การศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนานั้นคือ การศึกษาเป็นพื้นฐานของความเจริญก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ (สมลักษณ์ ไตรสกุล 2519: 20)

จากแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของไทย ซึ่งดำเนินการโดย คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (2518: 15-16) ได้กล่าวถึงลักษณะและความมุ่งหมายของการศึกษาไทย ไว้ว่า การศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องเป็นการศึกษาที่เสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติ ให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ตนเองมีส่วนร่วมอยู่ แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหา และเสริมสร้างชีวิต และสังคมให้ดีขึ้น โดยกลมกลืนกับธรรมชาติ และการศึกษาไทยจะมีความมุ่งหมายดังนี้ คือ

1. การศึกษาจะต้องสร้างความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน ความ เป็นครอบครัว และการ เป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ
2. การศึกษาจะต้องช่วยให้บุคคลให้เข้าใจ และกระตือรือร้นที่จะมี ส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ทั้งจะต้อง เสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักสิทธิ และหน้าที่ของตน รู้จัก รับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม มีวินัยและ เคารพกฎหมายบ้าน เมือง
3. การศึกษาจะต้องปลูกฝังให้บุคคลยึดมั่นในความสุจริต ความยุติธรรม และความ เสมอภาคในสังคม
4. การศึกษาจะต้อง เสริมสร้างความรู้ ความสามารถแก่บุคคล และ กลุ่มชนที่อยู่รวมในสังคมเดียวกัน ให้สามารถสื่อสาร เข้าใจกันได้ รวมทั้งให้ สามารถแก้ไขข้อขัดแย้ง และปัญหาต่าง ๆ โดยสันติวิธี
5. การศึกษาจะต้อง เสริมให้บุคคลมีสุขภาพดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ให้มีศีลธรรม มีความ เชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริ เริ่ม และใช้ความสามารถให้ เกิดผลดีต่อสังคมในส่วนรวม โดยลดความ เห็นแก่ตัว และความคิดที่จะเอาตัวรอด แต่ลำพัง
6. การศึกษาจะต้อง เสริมสร้างความรู้ความสามารถ และค่านิยมใน การประกอบอาชีพ ที่เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริง ให้รู้จักใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล
7. การศึกษาจะต้อง เสริมสร้างให้บุคคลมีความรู้ เข้าใจในธรรมชาติ สังคม ศิลปะ และวัฒนธรรม และวิทยาการต่าง ๆ ที่มีความ เปลี่ยนแปลงก้าวหน้า อยู่เสมอ แล้วรู้จักนำความรู้นั้นมาใช้ในการสร้างสรรค์ พร้อมกันนั้นก็รู้จักนำความ เปลี่ยนแปลงในสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาใช้เป็นประโยชน์ทั้งแก่บุคคล สังคม และ ธรรมชาติ
8. การศึกษาจะต้องส่งเสริมให้บุคคลรักอิสรภาพ รักการแสวงหาความ จริง และแบบอย่างการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น

จากแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว วิชาพลศึกษาจะเป็นวิชาที่ มีบทบาทอย่างยิ่งในการสร้างบุคคลให้มีสุขภาพดี ทั้งร่างกายและจิตใจ พลศึกษามี

ความจำเป็นและความสำคัญต่อมนุษย์มาก โดยพลศึกษาเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกเพศทุกวัย ทั้งทางตรงและทางอ้อม

นอกจากนี้ วิชพลศึกษายังช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา มีความสามารถในการประกอบกิจการงาน การดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การพลศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนความมั่นคงของชาติด้วย ดังคำที่ว่า "กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ"

ในการที่จะบรรลุผลตามความมุ่งหมายดังกล่าว "ครู" จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะครูจะเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาการเรียนรู้ ครูจะเป็นตัวจักรกลที่สำคัญในการนำเอาหลักสูตรไปใช้ และนำหลักสูตรไปสู่จุดมุ่งหมาย ครูจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง (Agent of Change) ในสังคม (Gross 1976 : 147) ดังนั้นบทบาทของครูจึงไม่ใช่เพียงแต่สอนหนังสือ หรือให้วิชาความรู้แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังสอนให้คนเป็นคนด้วยกิจกรรม และกลวิธีที่มีแบบแผนเฉพาะของตน มีการอบรมศีลธรรม จรรยา และอาชีพไปพร้อม ๆ กัน ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า บทบาทของครูเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการศึกษา

แต่เมื่อสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดผลกระทบต่อนโยบายในการจัดการศึกษา และปรัชญาการศึกษา บทบาทของครูก็จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องต้องกันกับแนวทางการจัดการศึกษา ปัญหาที่จะเกิดขึ้นก็คือ ครูไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน หรือไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพราะบทบาทของครูได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งในด้านความประพฤติและการวางตัวของครู ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันมิได้หวังให้ครูเป็น "บุษนียบบุคคล" เช่นในสมัยก่อน แต่จะเป็นเพียงวิทยุชนอันบุคคลทั่วไปจะสามารถเป็นไปได้เท่านั้น และในด้านบทบาทการสอน ครูก็จะมีผู้ถ่ายทอดประสบการณ์วิชาความรู้ แต่จะเป็นผู้กระตุ้น และชี้แนะแนวทางให้เกิดการเรียนรู้ โดยยึดถือเอานักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ดังนั้น ถ้าครูก่ออยู่ในสภาพที่ไม่แน่ใจ สับสน ขาดความมั่นใจในตนเอง การศึกษาของชาติก็จะไม่บรรลุผล

หน่วยงานที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหานี้ก็ คือ สถาบันผลิตครู
พลศึกษา ซึ่งจะเป็นสถาบันที่จะเตรียม และฝึกฝนผู้ที่จะไปเป็นครูให้เข้าใจ และ
ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของครูอย่างแจ่มชัด พร้อมทั้งสร้าง
บุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับการ เป็นครูพลศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของสังคม

นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ก็จะเป็นบุคคลที่มีส่วน
สำคัญในการกระตุ้น ชี้แนะแนวทาง แก่ครูประจำการที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ โดย
จะมีบทบาทในการสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ จัดหรือ เปิดโอกาสให้มีการฝึก
อบรมเพิ่มเติม พร้อมทั้งแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการพัฒนาครูพลศึกษาให้สามารถ
ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า การที่ครูพลศึกษาจะมีบทบาทเหมาะสม
และถูกต้อง เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่
สถาบันผลิตครูพลศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนซึ่งจะมีบทบาททั้งในการพัฒนาครู
ประจำการซึ่งกำลังปฏิบัติงานอยู่ และให้ความคิด เห็น เสนอแนะแก่สถาบันผลิต
ครูพลศึกษา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะครูพลศึกษามีความคิด เห็นว่า น่าจะมีการ
ศึกษาบทบาทของครูพลศึกษาอย่างชัดเจน และศึกษาด้วยว่าผู้บริหารโรงเรียนมี
ความคาดหวังอย่างไร ในตัวครูพลศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบ
เทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูพลศึกษาตามการรับรู้ของผู้
บริหารโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา การ
พัฒนาปรับปรุงคุณภาพของครูพลศึกษาและ เป็นแนวทาง ในการผลิตครูพลศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูพลศึกษา
ตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียน
2. เพื่อ เปรียบ เทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครุ
พลศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูพลศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษา เจาะความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีต่อบทบาทของครูพลศึกษา 5 บทบาทคือ

1. บทบาทในการให้การศึกษา
2. บทบาทในการอบรมศีลธรรมจรรยา
3. บทบาทในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
4. บทบาทในการบริการชุมชน
5. บทบาทและหน้าที่พิเศษอื่น ๆ

2. ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2528 เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ใช้ และผู้ประเมินครูพลศึกษาสามารถประเมินสภาพที่เป็นจริง ของครูพลศึกษาได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูพลศึกษาในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาปรับปรุงครูพลศึกษา

3. เป็นแนวทางสำหรับสถาบันผลิตครูพลศึกษา ในการปรับปรุงโปรแกรม การเตรียม และการผลิตครูพลศึกษา

คำจำกัดความของการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. ครูพลศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
3. ความคาดหวัง หมายถึง ความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้บริหารที่มีต่อครูพลศึกษา ว่าควรหรือไม่ควรจะมีบทบาทอย่างไร ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าในสภาพที่เป็นจริง ครูพลศึกษาได้กระทำหรือไม่ ซึ่งในที่นี้แสดงออกโดยการตอบแบบสอบถาม
4. สภาพที่เป็นจริง หมายถึง สภาพตามความจริงของครูพลศึกษาในด้านบทบาท ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งในที่นี้แสดงออกโดยการตอบแบบสอบถาม
5. บทบาท หมายถึง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน และนอกเหนือจากการสอนของครูพลศึกษา 5 บทบาทดังนี้คือ
 - 5.1 บทบาทในการให้การศึกษ
 - 5.2 บทบาทในการอบรมศีลธรรมจรรรยา
 - 5.3 บทบาทในการร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
 - 5.4 บทบาทในการบริการชุมชน
 - 5.5 บทบาทและหน้าที่พิเศษอื่น ๆ